

הוועדה למתן היתרים לפי פרק ד' להודעה בדבר הכללים למניעת ניגוד עניינים

של שרים וסגני שרים, התשס"ג - 2003

החלטה בבקשת שרת התחבורה והבטיחות בדרכים מירב מיכאלי לקבלת היתר לאי קיום כלל

מהכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים

תיאור הבקשה:

בפנינו בקשה של השרה מיכאלי לקבל היתר לפי הכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, התשס"ג - 2003 (להלן - הכללים למניעת ניגוד עניינים), לנסיעתה לבריטניה, החל מיום ג' 22 בנובמבר 2022, עד יום ה' 24 בנובמבר 2022 (נחיתה בארץ בבוקר של יום ו' 25 בנובמבר 2022). מטרת הנסיעה הינה השתתפות בכנס אותו הגדירה השרה כ"פרו ישראלי" וקיום פגישות מדיניות. במסגרת הנסיעה מתכננת השרה לנאום באירוע של Labour Friends of Israel לצד שרת האוצר בממשלת הצללים של בריטניה וסגירת ישראל בבריטניה; לקיים פגישות עם בכירים בריטים נוספים; וכן לקיים מפגש עם בכירי הקהילה היהודית בבריטניה. בקשת השרה היא כי הנסיעה תמומן במימון זר של ארגון Labour Friends of Israel. למצער, מבקשת השרה כי ככל שהועדה תחליט שלא לאשר השתתפות במימון הנסיעה על ידי הארגון הנ"ל - לאשר את הנסיעה במימון מפלגת העבודה, בה מכהנת השרה כיושבת הראש.

הדיון וההחלטה בבקשה:

ביום 21 בנובמבר 2022 התכנסה ועדת ההיתרים, שמעה את עמדת מבקר המדינה כמצוות כלל 21(א) לכללים למניעת ניגוד עניינים, תוך שימת לב להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1713 מה- 19.6.2019 שעניינה "נסיעות שרים וסגני שרים לחו"ל במימון חוץ-ממשלתי". הוועדה בחנה תקדימים של בקשות דומות של שרים אחרים בעבר והחליטה שלא לאשר את הבקשה למימון זר.

הכללים למניעת ניגוד עניינים החלים על שרים וסגני שרים קובעים איסור מפורש על קבלת שכר והכנסות אחרות זולת השכר שמשלמת להם המדינה, ובכלל זה כל "שכר או טובת הנאה" (כאמור בכלל 6(3)(א)). בנוסף, לפי כלל 5(א) שרים וסגני שרים יקדישו את כל זמנם ומרצם למילוי תפקידם כשר/סגן שר. כך, גם נאסר על שרים וסגני שרים לעסוק תמורת תשלום בהשמעת נאומים או הרצאות, בכתיבת מאמרים או פעילות ספרותית אלא באישור הוועדה למתן היתרים. זאת ועוד, כלל 5(ב) לכללים קובע איסור לעסוק בכל עסק או להחזיק בכל משרה זולת משרת השר/סגן שר, אך למעט פעילות פוליטית ומפלגתית הנעשית ללא תמורה.

ביסוד הכללים מונח העיקרון שאין זה מן הראוי ששרים וסגני שרים בממשלת ישראל, בתוקף מעמדם זה יקיימו פעילות בחו"ל במימון גורם זר, בין אם מדובר בגורם פרטי, עסקי או ציבורי.

הטעם לדבר הוא הצורך לשמור על טוהר המידות בפעילותם של שרים וסגני שרים ולמנוע כל אפשרות לקיומה של מחויבות כלשהי כלפי הגורם המממן.

עם הגשת הבקשה נמסרה לוועדה גם חוות דעתה של היועצת המשפטית למשרד התחבורה בה נכתב כי מדובר בנסיעה שמקיימת השרה בכובעה הפוליטי כראש מפלגת העבודה. עוד נכתב כי הארגון שמעוניין לממן את הנסיעה הוא ארגון שיש לו ממשקים עם מפלגת העבודה אך ללא ממשקים כלשהם עם משרד התחבורה, כי מדובר בארגון שאינו עסקי או מסחרי, הפועל בבריטניה לחיזוק הקשרים בין מפלגת הלייבר למפלגת העבודה. לבסוף חוותה היועצת המשפטית את דעתה כי אין בקבלת המימון ממנו כדי להקים חשש לניגוד עניינים או פגיעה בטוהר מידות ובסדרי מינהל תקינים בקשר עם תפקידה המיניסטריאלי של השרה.

הואיל והזמנת השרה כרוכה במימון נסיעתה לבריטניה על-ידי ארגון Labour Friends of Israel, הרי שיש בכך למעשה משום מימון פוליטי של ארגון זר לפעילות השרה בכובעה הפוליטי. דבר הנגוע, על פניו, באי תקינות (ראו בהקשר זה כלל 5(ב) לכללים המחריג אך ורק פעילות פוליטית ומפלגתית הנעשית ללא תמורה).

הוועדה לא מצאה כל סיבה מיוחדת המצדיקה סטייה מקיום הכללים בהקשר זה ומתן היתר למימון זר.

עם זאת, כידוע¹, שרים עשויים להיות מוזמנים לפעילויות ואירועים בחו"ל שלא מתוקף היותם חברי ממשלה אלא בכובעם כאישים פוליטיים. ככלל, נסיעות מסוג זה, מעצם טיבן, אינן קשורות במישרין לכהונתו של השר כנציג הממשלה, ולפיכך, הן לא ייחשבו לנסיעות המבוצעות במסגרת תפקידו של השר. עם זאת, המצב הוא ששר נושא את כובעו המיניסטריאלי עמו בכל אשר ילך.

לפיכך, מחליטה הוועדה כי ככל שהנסיעה תצא אל הפועל על השרה לממן זאת במימון מפלגת העבודה, ככל שזו תחליט לאשר את המימון, ולחלופין במימון עצמי שלה.

יובהר כי אין בהחלטה זו כדי לגרוע מחובותיהם של השרה ושל מפלגת העבודה מהכללים החלים על-פי דיני מימון בחירות ומימון מפלגות.

הוועדה מפנה את תשומת לבה של שרת התחבורה מירב מיכאלי לאמור בסעיף 1 לחוק מימון מפלגות בו הוגדרו הוצאות מפלגה כ"הוצאות של סיעה לארגון פעילותיה, לתעמולה ולהסברה ולקיום הקשר הארגוני והרעיוני עם הציבור..."

לפיכך, ככל שהסיעה (מפלגת העבודה) סבורה שנסיעת השרה לחו"ל עומדת בהגדרת "הוצאות" על פי סעיף 1 לחוק, הרי שעליה לנמק, בעת דיווחיה למבקר המדינה, מדוע לדעתה מדובר בהוצאה

¹ וראו בעניין זה - הנחיית יועמ"ש מס' 1.1713 בעניין "נסיעות שרים וסגני שרים לחו"ל במימון חוץ-ממשלתי".

כהגדרתה בחוק ולהציג בפני הביקורת אסמכתאות ותיעוד הולם ביחס נסיעה, זאת על מנת שיתאפשר, בדרכי ביקורת מקובלות, להתחקות אחר פרטי הנסיעות, מטרותיהן, עלותן ובמקרים הנדרשים אף סבירותן.

העתק החלטה נמסר למבקר המדינה.
ניתנה היום, כ"ז בחשוון תשפ"ג (21.11.22)

מרדכי כהן, חבר הוועדה

ישראל תיק
חבר הוועדה

נחמה מוניץ, שופטת בדימוס
יו"ר הוועדה